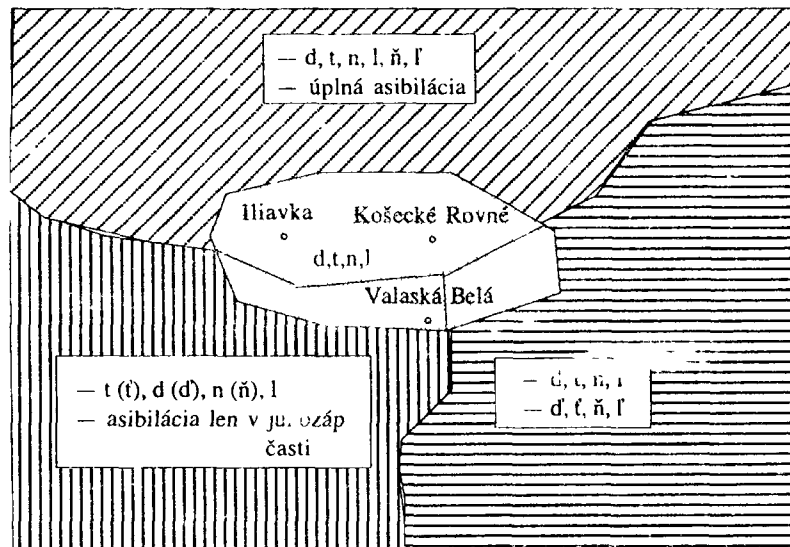

Častý je výskyt zdvojených spoluhlások, hlavne pri zmene *dl* → *ll* (*privjelli, villička, jelliška*), *dn* → *nn* (*jenna, sannút*), pôsobení a asimilácie sa mení aj *di* → *ti* (*ouáito, pretum*), *čš* → *čč* (*mlaččá, veščá*).

Medzi ďalšie znaky patria napr.: namiesto *ch* sa vyslovuje *k* (*kceš, skoval, varek*), pričom spoluhlásková skupina *chc* sa vyslovuje ako *st*, napr. v slove *nestet*, skupina *štj* je s tvrdým *t* (*šťasní, ešte*). Záverové konsonanty *d*, *t*, *k* zanikajú hlavne na asimilačných miestach na začiatku a v strede slova (*volade, de, neská*), *ʔ* zaniká pred konsonantom na začiatku slova (*šeko, tedi, lani, ždi*), ale i v strede v spoluhláskovej skupine (*naštitvit*). Ojedinile sa vyskytne aj disimilácia na diaľku, napr. zmena *r* → *r* → *r* → *l* v slove *haná-a*.
4. V súčasnosti sa už klasický dialektologický výskum, ktorého cieľom bolo vyčerpávajúce získať všetky znaky skúmaného nárečia, nedá robiť. Vplyvom spisovného jazyka a rozvoja postupne zanikajú a v teréne často zostávajú k dispozícii len reliktvy vytrácajúcich sa znakov, na základe ktorých je ťažko

Nárečia hornonitr. —
dolnotrenč. —
hornotrenč. —

Obr. č. 1.

zrekonštruovať pôvodný stav nárečia. Ďalší výskum by preto mal byť zameraný na opis súčasnej jazykovej situácie na konkrétnom nárečovom území s využitím moderných sociolingvistických metód (porov. Smatana, 1992).

Literatúra

Atlas slovenského jazyka I. Vokalizmus a konsonantizmus. Časť prvá — mapy. Časť druhá — úvod, komentáre, materiály. Spracoval kolektív pod vedením J. Štolca. 1. vyd. Bratislava, Vydavateľstvo SAV 1984; II. Flexia. Časť prvá — mapy. Časť druhá — úvod, komentáre. Spracoval J. Štolc. 1. vyd. Bratislava, Veda, vydavateľstvo SAV 1981.

KRAJČOVIČ, R.: Vývin slovenského jazyka a dialektológia. Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo 1988. 343 s.

Kronika obce Valaská Belá.

KROPILÁK, M. a kol.: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku. III. Bratislava, Veda 1978. 536 s.

SMATANA, M.: Sociolingvistická anketa a jej využitie pri výskume súčasnej jazykovej situácie v konkrétnej nárečovej oblasti (na materiáli nárečia Rajeckej doliny). In: Varia I. Materiály z Kolokvia mladých jazykovedcov konaného v Modre — Piesku 21. — 22. októbra 1991. Bratislava, Slovenská jazykovedná spoločnosť pri SAV 1992, s. 77 — 82.

PAULINY, E.: Fonologický vývin slovenčiny. Bratislava, Vydavateľstvo SAV 1963. 360 s.

RIPKA, I.: Dolnotrenčianske nárečia. Bratislava, VEDA 1975. 278 s.

Kategória ustálenosti v historickom frazeologickom fonde

Alexandra Rajčanová

Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV, Bratislava

O frazeologický systém je v poslednom období v synchronnom lingvistickom výskume pomerne výrazný záujem, názory na presné vymedzenie a charakteristiku frazeológie sa však (niekedy až diametrálne) rôznia. Napriek tomu nachádzame pri definovaní základných kategóriálnych príznakov vo väčšine teórií styčné body. Frazéma a idióm je podľa F. Čermáka „nemodelové a ustálené syntagma prvků, z nichž aspoň jeden je z hľadiska druhého členom extrémne omezeného a zavřeného paradigmatu (formálne a většinou i sémanticky)“ (Čermák, 1993, s. 45). František Miko podáva komplexný